

महाराष्ट्र विधानपरिषद
दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम
शुक्रवार, दिनांक १५ डिसेंबर, २०२३
(सकाळी १०.१५ ते ११.४५ वाजता)

लक्षवेधी सूचना — (म.वि.प. नियम १०१ अन्वये) —

(गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित लक्षवेधी सूचना) — [अनुक्रमांक (१)] —

(१) श्री.अंबादास दानवे, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे कृषी मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यातील मध्यमवर्गीय व अल्पवर्गीय शेतकऱ्यांच्या समस्या लक्षात घेऊन शेतकऱ्यांच्या हितासाठी सन २०२१ मध्ये शासनाने नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजना (पोकरा) सुरु केलेली असणे, उक्त योजनेच्या माध्यमातून राज्यातील शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नामध्ये वाढ होऊन शेतकरी आत्महत्या रोखण्यास मदत होईल यासाठी राज्याच्या १५ जिल्ह्यातील ५१४ खेड्यांमध्ये सदर योजना सुरु करण्याची घोषणा शासनाकडून करण्यात आलेली असणे, तथापि, अकोला जिल्ह्यातील ११६ गटांमध्ये कृषी कंपन्यांनी अवजारे खरेदीमध्ये अनियमितता केलेली असणे, सदरहू योजनेच्या अटी व शर्तीनुसार ट्रॅक्टरसह किमान ५ अवजारे खरेदी करणे बंधनकारक असतानाही ट्रॅक्टर खरेदी न करता अवजारे खरेदी करण्यात आलेल्या गटाला सुध्दा अनुदान देण्यात आले असणे, जूनी अवजारे रंगरंगोटी करून नवीन खरेदी करण्यात आल्याचे दाखविले असणे, याबाबत जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी, वाशिम यांनी नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजनेअंतर्गत बोगस देयकांच्या आधारे खरेदी करण्यात आलेल्या अवजारांची चौकशी केलेली असणे, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अनियमितता करणाऱ्या संबंधित गट, शेतकरी कंपन्या यांचेवर गुन्हे दाखल करून त्यांना सहाय्य करणाऱ्या कृषी विभागाचे अधिकारी व कर्मचारी यांना बडतर्फ करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(२) सर्वश्री विक्रम काळे, सतिश चव्हाण, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"राज्य शासनाच्या सामाजिक न्याय विभागाच्यावतीने राज्यातील शाहु, फुले, आंबेडकर निवासी अनुसूचित जाती निवासी / अनिवासी आश्रमशाळांची तपासणी करणे, त्याची अ, ब, क, ड अशी वर्गवारी श्रेणी करणे, या श्रेणीनुसार शाळांना २० टक्के वेतन अनुदान देण्याचा निर्णय सन २०१९-२० मध्ये घेणे, गत अधिवेशनामध्ये या शाळांतील शिक्षक/कर्मचाऱ्यांना वेतन अनुदान तातडीने सुरु करण्यात येईल, असे तत्कालीन मंत्री महोदयांनी सभागृहाला आश्वासित करणे, या प्रश्नासाठी मराठवाडा विभागाच्या शिक्षक लोकप्रतिनिधींनी पाठपुरावा करून मा. मुख्यमंत्री महोदयांकडे या प्रश्नासाठी बैठकीचे आयोजन करणे, मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी या सर्व शाळांतील शिक्षक/कर्मचाऱ्यांना वेतनश्रेणीप्रमाणे वेतनअनुदान देण्यासाठी तात्काळ प्रस्ताव मंत्रीमंडळापुढे आणण्याच्या सूचना देऊन बराच कालावधी उलटणे, तरीही आजपावेतो या शाळांमधील शिक्षक/कर्मचाऱ्यांना वेतन श्रेणीनुसार वेतन अनुदान मिळत नसणे, यामुळे शिक्षक/कर्मचाऱ्यांची होत असलेली उपासमार व उर्वरित सर्व शाळांतील शिक्षक/कर्मचाऱ्यांना वेतनश्रेणीनुसार वेतन अनुदान देण्याबाबत शासनाने केलेली वा करावयाची उपाययोजना."

(३) **श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **उप मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"श्री शनिशिंगणापूर जिल्हा अहमदनगर या राज्यस्तरीय तीर्थ व पर्यटन क्षेत्राकरीता सध्या असलेल्या विश्वस्त मंडळाद्वारे मोठ्या प्रमाणात भ्रष्टाचार व अनियमितता करण्यात आली असणे, देवस्थानातील कर्मचारी भरती मध्ये कुठलीही जाहिरात न देता बोगस कर्मचारी भरती करण्यात आली असणे, कर्मचाऱ्यांकरिता बायोमेट्रिक हजेरी पध्दत व दैनंदिन कार्याचे रजिस्टर न ठेवता अनेक कर्मचाऱ्यांना घर बसल्या वेतन देण्यांत येत असणे, दर्शनाकरिता बोगसरित्या पावत्या छपाई करून कोट्यवधीचा भ्रष्टाचार झालेला असणे, अनेक कर्मचारी खाजगी कंपन्यांमध्ये नियमितरित्या कार्यरत असतानाही त्यांना संस्थानमध्ये कार्यरत दाखवून त्यांची नियमित नियुक्ती करण्यात आली असणे, श्री शनेश्वर देवस्थान मध्ये विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, २०१८ हा कायदा लागू करण्यात यावा असा ठराव दोन्ही सभागृहात मंजूर करण्यांत येऊनही त्याची अंमलबजावणी करण्यात आली नसणे, श्री शनिशिंगणापूर देवस्थानला प्राप्त होणारी कोट्यवधीची देणगी परस्पर खाजगी संस्थेकडे वळती करण्यात आली असणे, राज्य शासन व धर्मदाय आयुक्त यांच्या कोणत्याही आदेशाला न

जुमानता संस्थानाचा कारभार मनमानी पध्दतीने चालत असल्याने याची चौकशी करून विश्वस्त मंडळ बरखास्त करणे व प्रशासकाची नेमणूक करण्याबाबत अनेकदा तक्रारी करूनही दखल घेतली नसल्याने स्थानिक भाविकांनी आमरण उपोषण करण्याचा इशारा दिला असणे, शासनाने या गंभीर प्रकरणाची दखल घेऊन करावयाची आवश्यक कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

- (४) **प्रा.राम शिंदे**, सर्वश्री प्रविण दरेकर, श्रीमती उमा खापरे, श्री.रमेशदादा पाटील, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **उप मुख्यमंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"राज्यात यवतमाळ जिल्ह्यातील नेर तालुक्यातील खरडगाव येथील कंत्राटी लाईनमन यांचा विद्युत पोलवर अपघाती मृत्यू झाला असल्याची बाब माहे ऑक्टोबर, २०२३ च्या दुसऱ्या आठवड्यात वा त्यासुमारास निदर्शनास येणे, सदर प्रकरणाची सखोल चौकशी करून दोषींवर कारवाई करण्याची मागणी सर्वपक्षीय सामाजिक संघटना व सकल धनगर समाज बांधव तसेच नेर तालुक्यातील शिरजगाव, खरडगाव परिसरातील शेतकरी व ग्रामस्थांनी केली असणे, या मागणीची तात्काळ दखल घेऊन त्यांच्या कुटुंबियांना ५० लाख रुपयांचे आर्थिक सहाय्य करून त्यांच्या कुटुंबातील एका व्यक्तीला शासकीय नोकरीत सामावून घेण्याची मागणी त्यांच्या कुटुंबियांनी व परिसरातील शेतकरी व ग्रामस्थांनी केली असणे, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

- (५) **सर्वश्री सचिन अहिर**, अमोल मिटकरी, विक्रम काळे, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **महसूल मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"मुंबई शहर माझगांव विभागातील भू.क्र.३६५ व ३६९ हे भूखंड जे पी एम जीजीभाँय ट्रस्ट, वाडिया ट्रस्ट, पेटिट ट्रस्ट, गोदरेज ट्रस्ट, मुंबई या ट्रस्टना दिनांक १२ एप्रिल, १९१० मध्ये भाडेपट्ट्यावर देण्यात येणे, सदरील भाडेपट्ट्याची मुदत संपल्यामुळे जिल्हाधिकारी व जिल्हादंडाधिकारी, मुंबई शहर यांनी शासन निर्णय २०१२ नुसार मुंबईतील शासकीय जमिनीवरील संपुष्टात आलेल्या भाडेपट्ट्यांचे नुतनीकरण करण्यासंबंधीच्या विहित धोरणानुसार सदर भोगवटाधारकांना कळविण्यात येणे, मात्र त्यांच्याकडून त्याला प्रतिसाद देण्यात

न येणे, त्याचप्रमाणे सदर मिळकतीवरील भाडेपट्ट्याची रुपये ९ कोटी ५७ लाख २० हजार ६९७ इतकी रक्कम भरण्यात आलेली नसणे, शासनामार्फत जप्तीची कारवाई करण्यात येत असताना ट्रस्टकडून थकीत रक्कम भरण्याबाबतचे हमीपत्र लिहून देण्यात येऊन कारवाई थांबविण्याची करण्यात आलेली विनंती, परंतु अद्यापही रक्कम शासनाकडे जमा करण्यात आलेली नसणे, असे असताना एनओसी न घेता सदरील जमीन परस्पर विकासकांना विकण्यात येणे, याबाबत जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर यांच्याकडून कारवाईस दिरंगाई होत असणे, माझगांव येथील प्राईम लोकेशनची जमिन भोगवटाधारकांकडून शासकीय अधिकाऱ्यांना हाताशी धरून विकासकाला विकण्यात आलेली असणे, त्यामुळे शासनाचा करोडोचा महसूल बुडविण्यात येणे, सदर भूखंडावर वर्षानुवर्षे राहत असलेल्या रहिवाशांवरही दबाव आणला जात असून गरीब रहिवाश्यांना येथून बेदखल करण्यात येत असल्याने रहिवाश्यांमध्ये पसरलेले भितीचे वातावरण, याप्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधितावर कडक कारवाई करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाची प्रतिक्रिया व भूमिका."

(६) डॉ.प्रज्ञा सातव, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आदिवासी विकास मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"कळमनुरी येथील एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयाच्या हद्दीतील नामांकीत शाळांमध्ये विद्यार्थ्यांना अनेक सोयीसुविधांचा अभाव असणे, या निवासी शाळांमध्ये विद्यार्थ्यांना स्वतःच्या हातानेच स्वयंपाक करून जेवण बनवावे लागत असल्याच्या तक्रारी असणे, नामांकीत इंग्रजी शाळेत सुविधा नसणे, मात्र सुविधा मिळत असल्याचा अहवाल देण्यात येणे, याप्रमाणेच सोनपेठ येथील विजन पब्लिक स्कूलसह आणखी काही नामांकीत इंग्रजी शाळांबाबत अशाचप्रकारे अनेक तक्रारी असणे, कळमनुरी आदिवासी प्रकल्प कार्यालयांतर्गत १०० विद्यार्थ्यांना पूर्णा येथील नामांकीत इंग्रजी शाळेत प्रवेश देणे, ज्या शाळेत प्रवेश दिला त्या ठिकाणी विद्यार्थ्यांसाठी कुठल्याही प्रकारच्या सोयीसुविधा नसणे, एका मोठ्या हॉलमध्ये शेकडो विद्यार्थी राहत असणे, नामांकीत इंग्रजी शाळा असताना तेथे काही वर्गासाठी इंग्रजी विषयाचा शिक्षकच नसल्याचा पालकांच्या तक्रारी असणे, तसेच दर महिन्याला अधिकारी भेट देऊन विद्यार्थ्यांना सोयी सुविधा मिळत असल्याचे वरिष्ठ अधिकाऱ्यांना कळवित असणे, विद्यार्थ्यांना योग्य शिक्षण व सोयीसुविधा मिळतात किंवा नाही याकडे लक्ष देणे वरिष्ठ अधिकारी यांचे काम असताना देखील ते प्रत्यक्ष भेट न

देताच बोगस अहवाल तयार करीत असणे, परिणामी विद्यार्थी व पालकांत निर्माण झालेला तीव्र असंतोष, याबाबत शासनाने हायटेक पूर्णा व विजन पब्लिक स्कूल सोनपेठसह सर्व नामांकीत शाळांची शाळेतील संपूर्ण कागदपत्रांची व सोयीसुविधांची तात्काळ तपासणी करून दोषींवर कठोर कारवाई करण्याबाबत करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

- (७) **सर्वश्री किरण सरनाईक**, जयंत आसगावकर, किशोर दराडे, अभिजित वंजारी, सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, राजेश राठोड, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.प्रज्ञा सातव, सर्वश्री धीरज लिंगाडे, सुधाकर अडबाले, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **शालेय शिक्षण मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"शासन निर्णय दिनांक १२ व १५ फेब्रुवारी, २०२१ व ६ फेब्रुवारी, २०२३ च्या शासन निर्णयानुसार महाराष्ट्रातील बहुतांश अनुदानास पात्र प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांना अनुदान मिळत असणे, त्यादरम्यान केवळ शाळेचे मूल्यांकन उशिरा झाल्यामुळे बहुतांश शाळा अनुदानापासून वंचित राहिलेल्या असणे, त्यांच्या सोबतच्या शाळा पात्र ठरल्यामुळे व या शाळा किरकोळ त्रुट्यांमुळे मागे राहून अनुदानापासून वंचित राहिल्याने या कर्मचाऱ्यांमध्ये नकारात्मकतेची भावना निर्माण होणे, या शाळांनी त्यांची शिक्षण आयुक्त तथा शिक्षण संचालक स्तरावरील सर्व त्रुटी पुर्ततेची कार्यवाही केलेली असणे, मागील दहा ते पंधरा वर्षांपासून विनावेतन काम करत असल्यामुळे यांना वेतन अनुदानाची नितांत आवश्यकता असणे, त्यामुळे हे प्रलंबित प्रस्ताव तात्काळ निकाली काढून या सर्व प्रलंबित राहिलेल्या विनाअनुदानित शाळांना अनुदानास पात्र घोषित करून या सर्व शाळांना अनुदान देण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

- (८) **सर्वश्री अरुण लाड**, धीरज लिंगाडे, अभिजित वंजारी, राजेश राठोड, डॉ.प्रज्ञा सातव, श्री.जयंत आसगावकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, सर्वश्री सतेज ऊर्फ बंटी पाटील, सुधाकर अडबाले, **वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"महात्मा ज्योतिबा फुले संशोधन व प्रशिक्षण संस्थेच्या वतीने दिनांक २५ व २६ ऑक्टोबर, २०२३ मध्ये एमपीएससीच्या प्रशिक्षण प्रवेशासाठी परीक्षा

घेण्यात येणे, या परिक्षेसाठी ३९ हजार पेक्षा जास्त उमेदवार पात्र ठरलेले असणे, त्यापैकी १९ हजार १७३ विद्यार्थ्यांनी परीक्षा दिलेली असणे, परिक्षेचा निकाल महाज्योतीच्या वेबसाईटवर जाहीर करण्यात येणे, ही परीक्षा २०० गुणांची असताना प्रत्यक्षात विद्यार्थ्यांना २०० पेक्षा जास्त गुण मिळणे, या निकालामुळे विद्यार्थ्यांमध्ये संभ्रम निर्माण होणे, हा निकाल जाहीर करण्याचे काम एका खाजगी एजन्सीला देण्यात आले असल्यामुळे या निकालात गोंधळ झाल्याचे स्पष्ट होणे, त्यामुळे जबाबदार एजन्सीवर कारवाई करण्याबाबत मागणी होत असतानाही शासनाकडून कारवाई करण्यास होत असलेला विलंब, यासंदर्भात चौकशी करून विद्यार्थ्यांना न्याय देण्याची होत असलेली मागणी, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही आणि शासनाची प्रतिक्रिया."

(दुपारी १२.०० वाजता)

एक : प्रश्नोत्तरे

दोन : कागदपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे —

(१) मुख्यमंत्री : "कोकण रेल्वे कॉर्पोरेशन लिमिटेड यांचा सन २०२२-२०२३ या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(२) उप मुख्यमंत्री तथा वित्त मंत्री : "लोकलेखा समितीच्या सन २००१-२००२ च्या आठव्या अहवालातील परिच्छेद १.२८ नुसार मंत्रालयीन सर्व विभागांनी केलेल्या सन २०२२-२०२३ या वित्तीय वर्षातील पुनर्विनियोजनाबाबतच्या माहितीचे एकत्रित विवरणपत्र" सभागृहासमोर ठेवतील.

(३) उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री : (क) "डॉ.विश्वनाथ कराड एमआयटी विश्वशांती विद्यापीठ, पुणे यांचा सन २०२२-२०२३ या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(ख) "सोमय्या विद्याविहार विद्यापीठ यांचा सन २०२२-२०२३ या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(ग) "डी.वाय.पाटील कृषी व तंत्र विद्यापीठ, तळसंदे कोल्हापूर यांचा सन २०२२-२०२३ या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(४) कामगार मंत्री

: (१) "रायगड जिल्हा सुरक्षा रक्षक मंडळ, यांचा सन २०२०-२०२१ या वर्षाचा एकोणीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(२) "अमरावती जिल्हा सुरक्षा रक्षक मंडळ यांचे सन २०१९-२०२० ते २०२०-२०२१ या वर्षाचा सातवा, आठवा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(३) "सोलापूर जिल्हा सुरक्षा रक्षक मंडळ यांचे सन २०१७-२०१८ ते २०२०-२०२१ या वर्षाचे वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(४) "सुरक्षा रक्षक मंडळ बृहन्मुंबई व ठाणे जिल्हा यांचा सन २०२१-२०२२ या वर्षाचा एक्केचाळीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(५) "अहमदनगर माथाडी व असंरक्षित कामगार मंडळ यांचा सन २०२१-२०२२ या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(६) "पुणे माथाडी हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार मंडळ यांचे सन सन २०१७-२०१८ ते २०२०-२०२१ या वर्षाचे

अनुक्रमे अडतीसावा, एकोणचाळीसावा, चाळीसावा व एक्केचाळीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(७) "पिंपरी-चिंचवड माथाडी व असंरक्षित कामगार मंडळ यांचा सन २०२०-२०२१ या वर्षाचा एकोणतीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(८) "अकोला - वाशिम - बुलढाणा जिल्हा माथाडी व असंरक्षित कामगार मंडळ, अकोला यांचा सन २०२१-२०२२ या वर्षाचा एकतीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(९) "सोलापूर जिल्हा माथाडी व असंरक्षित कामगार मंडळ यांची सन २०२१-२०२२ या वर्षाचा तेहतीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(१०) "यवतमाळ जिल्हा माथाडी व असंरक्षित कामगार मंडळ यांचा सन २०२०-२०२१ या वर्षाचा पाचवा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(११) "दि क्लिअरिंग अँड फॉरवर्डिंग असंरक्षित गोदी कामगार मंडळ यांचा सन २०२१-२०२२ या वर्षाचा एकतीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(१२) "दि खोका मेकिंग अँड टिंबर मार्केट लेबर बोर्ड, मुंबई यांचा सन २०२१-२०२२ या वर्षाचा एकोणपन्नासावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(१३) "परभणी - हिंगोली जिल्हा माथाडी व

असंरक्षित कामगार मंडळ, परभणी यांचे सन २०१७-२०१८ ते २०१८-२०१९ या वर्षांचे चौदावा, पंधरावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील. सभागृहासमोर ठेवतील.

(१४) "किराणा बाजार व दुकाने माथाडी मंडळ यांचा सन २०२१-२०२२ या वर्षाचा बावनावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

(१५) "औरंगाबाद माथाडी व असंरक्षित कामगार मंडळ यांचा सन २०२१-२०२२ या वर्षाचा तीसावा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

तीन : (क) म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचना — (असल्यास)

(ख) म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनांची निवेदने —

(बुधवार, दिनांक १३ डिसेंबर, २०२३ व गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या प्रलंबित म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनांचे निवेदन) — [अनुक्रमांक (१) व (२)] —

(१) श्री.जयंत पाटील, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक १ वर महसूल मंत्री निवेदन करतील :-

"पुणे ते बेंगलोर या ग्रीन फिल्ड हायवेमध्ये बाधित होणाऱ्या शेतकऱ्यांच्या भुसंपादित जमिनीच्या खरेदीबाबत."

(२) श्री.सुनिल शिंदे, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक २ वर गृहनिर्माण मंत्री निवेदन करतील :-

"गिरणी कामगारांना घरे मिळण्यासाठी पात्रतेच्या जाचक अटी शिथिल करण्याबाबत."

(३) श्री.जयंत पाटील, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ६ वर महसूल मंत्री निवेदन करतील :-

"गडचिरोली जिल्ह्यातील कालेश्वरम् प्रकल्प मेडीगट्टा बॅरेज या प्रकल्पासाठी भूसंपादन न झालेल्या शेतजमिनीचा मोबदला शासनाने दिलेल्या आश्वासनाप्रमाणे प्रकल्पबाधित शेतकऱ्यांना मिळण्याबाबत."

(४) श्री.आमश्या पाडवी, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ७ वर सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री निवेदन करतील :-

"नंदूरबार जिल्ह्यातील आरोग्य विभागातील विविध समस्यांबाबत."

(५) श्री.सुनिल शिंदे, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ५ वर गृहनिर्माण मंत्री निवेदन करतील :-

"सातरस्ता, मुंबई येथील नळवाला चाळ इमारतीचे प्रवेशद्वार साने गुरुजी मार्ग या मुख्य रस्त्यावर उभारण्याबाबत."

चार : लक्षवेधी सूचना — (म.वि.प. नियम १०१ अन्वये) —

(गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या प्रलंबित लक्षवेधी सूचना) — [अनुक्रमांक (१) व (२)] —

(१) श्री.एकनाथराव खडसे, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यातील तृतीयपंथी समुदायाला संधीची समानता मिळण्यासाठी तृतीयपंथी हक्क अधिकार संघर्ष समितीच्या वतीने शासकीय नोकरी व शिक्षणात १ टक्के समांतर आरक्षण देऊन तृतीयपंथी समुदायाला सामावून घ्यावे, शासनाचे कल्याणकारी योजना, घरकुल तसेच इतर आवास योजनांमध्ये कागदपत्रांच्या जाचक अटी शिथिल करून तृतीयपंथी व्यक्तीस लाभ देण्यात यावा अशा विविध मागण्यांसंदर्भात दिनांक १२ एप्रिल, २०२३, व दिनांक २७ जून, २०२३ रोजी आज्ञाद मैदान मुंबई येथे मोर्चा काढणे, मा.मुख्यमंत्री व

मान्यवरांनी भेटी दरम्यान मागणी संदर्भात आश्वासन देणे, परंतु अद्यापपावेतो आश्वासनाची पूर्तता न करणे, जळगाव जिल्हाधिकारी कार्यालयासमोर तृतीयपंथी हक्क अधिकार संघर्ष समिती महाराष्ट्र राज्य यांचेकडून दिनांक ३० ऑक्टोबर, २०२३ ते दिनांक ०२ नोव्हेंबर, २०२३ रोजी वा त्या दरम्यान पुन्हा आमरण अन्नत्याग उपोषण करणे, मात्र सदर विषय गांभीर्याने न घेता ठोस निर्णय न होणे, महाराष्ट्र शासनाच्या उदासीन धोरणामुळे तृतीयपंथी समुदायामध्ये शासनाप्रती निर्माण झालेली तीव्र नाराजी, तृतीयपंथी हक्क व संरक्षण विधेयक, २०१९ व नालसा निकाल २०१४ अन्वये तृतीयपंथी समुदायाला संधीची समानता मिळण्यासाठी शासकीय नोकरी, शिक्षणामध्ये समांतर आरक्षण लागू करणे, प्रवर्ग निहाय भरती प्रक्रियेमध्ये १ टक्के समांतर आरक्षण लागू करून तृतीयपंथी समुदायाला सामावून घेऊन लाभ देण्यासाठी ठोस निर्णय घेण्याची आवश्यकता, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(२) **श्री.गोपिचंद पडळकर, वि.प.स.** पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **शालेय शिक्षण मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"पवित्र पोर्टल मार्फत शिक्षक भरतीसाठी बिंदूनामावली अद्ययावत करण्याबाबतचे शिक्षण आयुक्त यांचे दिनांक २० जुलै, २०२३ रोजीचे पत्र निर्गमित झालेले असणे, त्यामधील (ब) मध्ये बिंदूनामावली रोस्टर बाबत खुल्या प्रवर्गाच्या तक्रारी विचारात घेऊन ज्या सूचना निर्गमित केलेल्या असणे, त्याच पद्धतीने NT-C (भज-क) प्रवर्गाचीही बिंदूनामावली तपासताना त्रुटी दूर केली जावी, बिंदूनामावलीतील घोळ दूर करून NT-C प्रवर्गाला ३.५ टक्के आरक्षण नुसार जागा मिळणेबाबत दिनांक १८ मे, २०२३ रोजीचे निवेदन दिलेले असणे. मागील सन २०१७ मधील शिक्षक भरतीमध्येही NT-C आरक्षण ३.५ टक्के असूनही आरक्षणानुसार (एनटीसी प्रवर्गातील) जागांची भरती केली जात नसणे, त्याला कारण म्हणजे एनटीसी प्रवर्गातील ज्या उमेदवारांची मेरिटनुसार खुल्या गटात (open) मध्ये निवड होते, त्या जागांची नोंद रोस्टर तपासणीत जनरल मध्ये होण्याऐवजी एनटीसी प्रवर्गामध्ये धरून रोस्टर तपासला जाणे, त्यामुळे एनटीसी (NT-C) प्रवर्गातील जागांचा अनुशेष (रिक्त) राहण्याऐवजी अतिरिक्त दाखवल्या जात असणे, रोस्टर घोटाळ्यामुळे एनटीसी प्रवर्गातील ३.५ टक्के प्रमाणे जागांचा अनुशेष शिल्लक असूनही अतिरिक्त जागा दाखवल्यामुळे एनटीसी प्रवर्गातील उमेदवारावर अन्याय होणे,

त्यामुळे शासन स्तरावरून सर्व जिल्हा परिषद मधील एनटीसी प्रवर्गाच्या बिंदूनामावली तपासणीतील त्रुटी दूर करण्यासंदर्भात संबंधित अधिकाऱ्यांना योग्य आदेश देण्याची विनंती विद्यार्थी, लोकप्रतिनिधी यांनी शासनाकडे करूनही शासनाचे झालेले दुर्लक्ष याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही."

पाच : म.वि.प. नियम १०१ — अ अन्वये विशेष उल्लेख — (असल्यास)

- मध्यंतर -

सहा : म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा —

(सोमवार, दिनांक ११ डिसेंबर, २०२३, मंगळवार, दिनांक १२ डिसेंबर, २०२३, बुधवार, दिनांक १३ डिसेंबर, २०२३ व गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या प्रलंबित म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा) — [अनुक्रमांक (१) व (२)] — (चर्चा पुढे सुरु व मंत्र्यांचे उत्तर)

(१) सर्वश्री अंबादास दानवे, अभिजीत वंजारी, सचिन अहिर, शशिकांत शिंदे, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, कपिल पाटील, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री नरेंद्र दराडे, सतेज उर्फ बंटी पाटील, एकनाथराव खडसे, राजेश राठोड, सुधाकर अडबाले, धीरज लिंगाडे, विलास पोतनीस, जयंत पाटील, किरण सरनाईक, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.सुनिल शिंदे, डॉ.प्रज्ञा सातव, वि.प.स. यांची म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा —

"राज्यात माहे नोव्हेंबर महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यात पडलेल्या अवकाळी पाऊस व गारपिटीमुळे २२ जिल्ह्यातील सुमारे साडेचार लाख हेक्टरपेक्षा जास्त पिकांचे झालेले नुकसान, सद्यःस्थितीत पंचनामे काम संधगतीने सुरु असल्याने नुकसानीचा आकडा वाढण्याची शक्यता असणे, अवकाळी पावसामुळे शेतकऱ्यांनी खरीप हंगामात काढून ठेवण्यात आलेल्या पिकांचेही नुकसान झाले असल्याने पंचनामा करताना उक्त नुकसानीचा समावेश करण्याची आवश्यकता असणे, अवकाळी पावसामुळे १० जणांचा मृत्यू झाला असून शेकडो पशुधनही शेतकऱ्यांनी गमावले असणे, पावसामुळे ऊसाची तोड थांबल्याने गळीत हंगामावरही विपरीत परिणाम होण्याची शक्यता

असणे, मिचौंग चक्रीवादळामुळे राज्यातील पर्यावरणीय वातावरणात प्रचंड बदल झाला असून पाऊस व वातावरणातील बदलामुळे पुन्हा राज्यातील उरलेली पिके नुकसानीच्या उंबरठ्यावर आली असणे, अवकाळी पावसामुळे नुकसान न झालेल्या पिकांवर पांढरी बुरशी, करपा व अन्य बुरशीजन्य रोगाची तसेच कीड रोगाची लागण होण्याची शक्यता निर्माण झालेली असणे, अवकाळी पाऊस व मिचौंग चक्रीवादळामुळे राज्यातील संपूर्ण मच्छिमारी ७ ते १० दिवस बंद राहिल्यामुळे मच्छिमारांचे लाखो रुपयांचे नुकसान झालेले असणे, तथापि, शासनाने अद्याप या नुकसानीचे पंचनामे केले नसणे, राज्यात झालेली अतिवृष्टी, त्यानंतर पडलेल्या दुष्काळाची मदत अद्याप शेतकऱ्यांना मिळालेली नसणे, पीक विमा कंपन्यांच्या मुजोरपणामुळे शेतकरी पीक विम्यापासूनही वंचित राहिले असणे, एकाच वर्षात अतिवृष्टी, दुष्काळ व अवकाळीमुळे राज्यातील शेतकरी पूर्णतः उध्वस्त झाला असल्यामुळे पीक कर्ज फेडण्यासही असमर्थ असणे, राज्यसरकारने शेतकऱ्यांचा सात-बारा कोरा करण्याचा निर्णय घेण्याची आवश्यकता असणे, तसेच सोयाबीन, कापूस व संत्री उत्पादन खर्च प्रचंड वाढले असून बाजारात मिळणारा भाव अत्यल्प असणे, त्यातच येलो मोझॅक, बॉडअळी व पेरणी केल्यानंतर पाऊस न पडल्याने सोयाबीन-कापसाचे झालेले प्रचंड नुकसान, त्यामुळे उत्पादनात झालेली प्रचंड घट, काढणी खर्चही परवडत नसल्याने अनेक शेतकऱ्यांनी उभ्या पिकात शेळ्या-मेंढ्या सोडल्या असणे, सोयाबीन, कापूस व संत्रा उत्पादक शेतकरी आत्महत्येच्या उंबरठ्यावर उभा असणे, तसेच पोखरा योजनेतून शेडनेट उभारण्यासाठी बँक व कृषी विभागाकडून शेतकऱ्यांना मदत दिली जात असणे, तथापि, वादळी वाऱ्यात सदरहू शेडनेट वाहून गेल्यावर नुकसान भरपाई मिळण्यासाठी कोणताही विमा नसणे, त्याचप्रकारे पशुधन नुकसानग्रस्तांना विमा नसणे, याबाबत शासनाकडून आश्वासनांचा पाऊस पाडणे, परंतु त्याबाबत कोणतीही ठोस कार्यवाही होत नसल्याचे दिसून येणे, त्यामुळे शेतकऱ्यांमध्ये निर्माण झालेली शासनाप्रती असंतोषाची भावना, याबाबत शासनाने तातडीने निधी उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने शासन स्तरावर तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

- (२) **सर्वश्री प्रविण दरेकर**, रामराजे नाईक-निंबाळकर, डॉ.मनिषा कायंदे, प्रा.राम शिंदे, सर्वश्री विक्रम काळे, किशोर दराडे, सुरेश धस, सतिश चव्हाण, विजय उर्फ भाई गिरकर, अब्दुल्लाहखान दुराणी, प्रसाद लाड, अनिकेत तटकरे,

चंद्रशेखर बावनकुळे, अमोल मिटकरी, प्रविण पोटे-पाटील, निरंजन डावखरे, निलय नाईक, रामदास आंबटकर, रणजितसिंह मोहिते-पाटील, रमेशदादा पाटील, रामराव पाटील, रमेश कराड, प्रविण दटके, गोपिचंद पडळकर, वसंत खंडेलवाल, श्रीकांत भारतीय, उमा खापरे, ज्ञानेश्वर म्हात्रे, महादेव जानकर, वि.प.स. यांची म.वि.प. नियम १७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा —

"राज्यात ज्या शेतकऱ्यांनी सन २०१९ नंतर शेतीचे नवीन खाते उघडले आहे त्या शेतकऱ्यांना पीएम किसान योजना व नमो शेतकरी महासन्मान निधी योजना या योजनांचा लाभ मिळत नसणे, राज्यात झालेल्या अवकाळी पावसामुळे रब्बी पेरण्यांची चिंता सतावत असताना काढणी झालेल्या खरीपांच्या पिकांना योग्य भाव मिळेल की नाही अशी चिंता शेतकऱ्यांना भेडसावत असणे, राज्यात कापूस, सोयाबीन, तूर, धान, कांदा, केळी, संत्रा या पिकांचे नासाडी झाली असणे, सोयाबीनचे दर हमी भावापेक्षा खाली गेल्याचे निदर्शनास येणे, कमी व अवकाळी पावसामुळे दाटलेली दुष्काळी छाया आणि किडरोगाच्या प्रकोपामुळे कापूस व सोयाबीनच्या उत्पादनात खुपच घट झाली असणे, केंद्र सरकारने कांद्याची किमान निर्यातमूल्य (एमईपी) थेट ८०० डॉलर प्रतिटन करण्याचा निर्णय घेतल्याने कांदा निर्यातीला खिळ बसल्याचे निदर्शनास येणे, राज्य शासनाने शेतकऱ्यांना २ ऐवजी ३ हेक्टरपर्यंत मदत केली असणे, एनडीआरएफ निकषाप्रमाणे केंद्र सरकारने ४० तालुके दुष्काळग्रस्त घोषित केले असून उर्वरित सर्व तालुक्यांची जबाबदारी राज्य शासनाने घेतली असणे, जे नुकसान झाले आहे त्यासह शेतकऱ्यांच्या यापुर्वीच्या देखील सर्व नुकसानीची भरपाई देण्यास सरकार कटीबद्ध असणे, पैनगंगा ते वैनगंगा जोडणी प्रकल्पास मान्यता देण्यात येणे, शासनाने केंद्राच्या निकषात न बसणाऱ्या १२०० मंडळांना दुष्काळसदृश जाहिर केले असणे, तसेच २० लाखांपेक्षा जास्त शेतकऱ्यांच्या खात्यात २५ टक्के अग्रीम राशी जमा केली असणे, शेतकऱ्यांना विविध प्रकारचे लाभ डीबीटीच्या माध्यमातून देण्यात येणे, राज्यात हळद उत्पादनात वाढ होत असल्याने हळद निर्यातीला प्रोत्साहन देण्याची आवश्यकता, आदर्श गाव योजनेत निवड झालेल्या गावांना दिल्या जाणाऱ्या निधीत हेक्टरी १० हजार रुपयांची वाढ झाली असणे, लोकसहभाग आणि जलसंधारणाच्या कामातून राज्यात व देशात ओळख निर्माण करणाऱ्या आदर्श गाव राळेगणसिध्दी व हिवरे बाजार या गावांच्या धर्तीवर राज्यातील अन्य गावांचा विकास व्हावा याकरिता शासनाने आदर्श गाव योजना प्रकल्प व संकल्प समिती गठीत केली असणे, दुष्काळी भागातील गावे, गावकऱ्यांचा

एकोपा व लोकसहभाग अधिक असलेल्या गावात जलसंधारण ग्रामविकासाची कामे करताना सप्तसुत्रीनुसार अंमलबजावणी करण्याचे शासनाचे धोरण असणे, रब्बी हंगामासंबंधी फळ पिक विमा योजनेत सहभागाबाबत कार्यवाही सुरु असणे, केळी पिकांचे नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना पिक विमा योजनेतून शेतकरी विमा संरक्षण देण्यात येणे, पिक विमा योजनेत सहभागी होऊ इच्छिणाऱ्या शेतकऱ्यांकडून सातबारा उताऱ्यावर २०२३-२४ संबंधी केळी पिकांची नोंद नसल्यास स्वयंघोषणापत्रावर केळी लागवड केली आहे अशी घोषणा केल्यास त्याला पिक विमा योजनेत सहभागी करून घ्यावे म्हणून शासनाकडून बँकांना निदेश दिले असणे, विदर्भातील कृषी क्षेत्राचा फायदा व्हावा याकरिता कृषी महाविद्यालयाच्या जागेवर शासनाकडून कृषी तज्ञ डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या नावाने आंतरराष्ट्रीय कन्व्हेंशन सेंटर उभारण्याचा शासनाचा मानस असणे, राज्यातील शेतकरी केंद्रबिंदू मानून अवकाळी पावसामुळे नुकसानग्रस्त झालेल्या शेतकऱ्यांना दिलासा देण्याची व राज्य सुजलाम सुफलाम करण्याची शासनाची भूमिका, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा) — [अनुक्रमांक (३)] —

(३) श्रीमती उमा खापरे, सर्वश्री प्रविण दरेकर, रमेशदादा पाटील, वि.प.स. यांची म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा —

"तळवडे, पिंपरी-चिंचवड, पुणे येथील मे. राणा इंजिनियरिंग, ज्योतिबा नगर येथे स्पारकल कॅन्डल तयार करण्याच्या कारखान्यात दिनांक ८ डिसेंबर, २०२३ रोजी स्फोट होऊन ६ महिला कामगार मृत्यूमुखी पडल्याची व १० कामगार जखमी झाल्याची दुर्घटना घडणे, सदर घटनेच्या ठिकाणी दिनांक १ डिसेंबर, २०२३ रोजी लोकप्रतिनिधी यांनी सदर दुर्घटना घडलेल्या ठिकाणी समक्ष पाहणी केली असता ज्याठिकाणी दुर्घटना घडली तेथे कच्चे बांधकाम असलेल्या इमारती व एक शटर असलेल्या शेडमध्ये औद्योगिक कारखाना सुरु असल्याचे निदर्शनास येणे, सदर कारखान्यात शोभेच्या दारुपासून वाढदिवसाकरीता वापरण्यात येणारे स्पारकल कॅन्डल तयार करण्याचे काम सुरु असणे, सदर ठिकाणी व्यवसाय मालकाद्वारे नियुक्त महिला कामगार काम करीत असणे, सदर व्यवसाय अवैध प्रकाराने असून परवानगी घेतलेली नसणे, सदर जागा ही रेड झोन मध्ये समाविष्ट असून तळवडे परिसरात

साधारणपणे ३००० विविध प्रकारच्या आस्थापना कार्यरत असणे, स्फारकल कॅन्डल तयार करण्यासाठी Potassium Chlorate / Perchlorate, Stronium / Aluminium / Magnasium, Dextrin इत्यादी रसायने वापरल्याची शक्यता असणे, सदर जखमी व्यक्तीचे शासनाकडून ससून रुग्णालयात उपचार असून मृत्यूमुखी पडलेल्या व्यक्ती मुख्यमंत्री सहायता निधीमार्फत ०५ लाख रुपये मदत जाहीर करण्यात आलेली असणे, उक्त दुर्घटनेच्या अनुषंगाने पिंपरी-चिंचवड पोलीस यांनी भारतीय दंड संहिता १९६० कायद्याअंतर्गत कलम ३०४ (२) २८५, २८६, ३३७, ३३८ आणि बारीपदार्थ अधिनियम, १८८४ (५) व ९ (ब) अन्वये गुन्हा दाखल करून घेतला असणे, सदर आगीची दुर्घटना घडली ते ठिकाण रेड झोनमध्ये समाविष्ट असणे, परंतु सदर महानगरपालिका क्षेत्रातील रेड झोनबाबत नागरीकांमध्ये संभ्रम असून नागरीकांकडे याची कोणतीही माहिती उपलब्ध नसणे, त्यामुळे पिंपरी- चिंचवड मनपा कार्यक्षेत्रातील रेड झोन हद्दीबाबत नकाशे व माहिती तात्काळ प्रसिद्ध करणेबाबत विभागीय आयुक्त, पुणे यांना दिनांक ०४ नोव्हेंबर, २०२२ रोजीच्या पत्रान्वये विशेष लक्ष घालून कार्यवाहीबाबत निर्देश दिलेले असणे, तसेच याबाबत निर्णय होणे गरजेचे असणे, अशा प्रकारच्या घातक रसायनाशी निगडीत असलेल्या उद्योगांचा परवाना कोणत्या कारणांसाठी आहे त्या सर्व विभागांच्या परवानग्या आहेत का याची तपासणी होऊन कार्यवाही होणे आवश्यक असणे, सदर औद्योगिक परिसरातील उद्योग व्यवसायांची तात्काळ माहिती संकलित करण्याबाबत तसेच पिंपरी चिंचवड औद्योगिक आस्थापनांचे अग्नी सुरक्षेच्या अनुषंगाने सर्वेक्षण सुरु करणे, औद्योगिक क्षेत्रात काम करणाऱ्या सर्व कामगारांसाठी सुरक्षात्मक उपाययोजना करण्यात यावी व औद्योगिक सुरक्षेबाबत कायदेशीर अंमलबजावणी करण्याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया, आणि उपाययोजना.

(४) **सर्वश्री कपिल पाटील**, निरंजन डावखरे, प्रविण दरेकर, प्रसाद लाड, रमेशदादा पाटील, चंद्रशेखर बावनकुळे, **वि.प.स.** यांची **म.वि.प. नियम ९७ अन्वये अल्पकालीन चर्चा** —

"महाराष्ट्रातील Primitive आदिवासी मानल्या गेलेल्या कातकरी जमात असून या जमातीच्या संरक्षणासाठी सामाजिक, आर्थिक व शैक्षणिक हितसंवर्धन करणे, राज्याची विशेष जबाबदारी असणे, भारतीय संविधानातील मूलभूत अधिकारानुसार भारत सरकारने बंधबिगार पद्धती (उच्चाटन) अधिनियम, १९७६, अनुसूचित जाती जमाती (अत्याचार प्रतिबंधक) कायदा १९८९ नुसार सक्तीचे काम करून घेणे अपराध ठरविला असणे, परंतु इगतपुरी

तालुक्यातील १५ हून जास्त कुटुंबे, लहान मुलाबाळांसह नेवासा तालुक्यात ऊसतोडीचे काम करण्यासाठी एका कंत्राटदाराने या कामगारांना नेले असणे, काहीना दीड तर काहीना दोन हजार अनामत रक्कम उचल देणे, महिनाभर त्यांच्याकडून विनामोबदला काम करून घेणे, मात्र ज्यावेळी या कुटुंबियांची उपासमार सुरू झाली तेव्हा इगतपुरीला परत जाण्यासाठी त्यांनी केलेले वाहन कंत्राटदार आणि त्याच्या साथीदारांनी अडवणे, त्याविरोधात आदिवासी आढावा समितीचे अध्यक्ष यांनी रात्री दूरध्वनीव्दारे नेवासा पोलीस स्टेशनचे पोलीस निरीक्षक यांच्याकडे तक्रार करणे, मात्र केवळ अटकाव केल्याची कलम ३४१ व ३४२ प्रमाणे खबर दाखल होणे, वस्तूतः हा अत्याचार प्रतिबंध कायद्याखाली गुन्हा असणे, वेठबिगार कायद्याखाली गुन्हा असणे, त्याशिवाय बेकायदेशीर अटकाव असणे, परंतु, FIR दाखल केली म्हणून रात्रभर ते मजूर नेवासा पोलीस स्टेशन येथे बसून असणे, पूर्ण तपास होऊन अॅट्रॉसिटी अॅक्ट आणि वेठबिगारी कलम लावण्याची मजूरांनी मागणी करणे, आरोपीला तात्काळ अटक करण्याची गरज असणे, पोलीस निरीक्षक यांनी आपल्या कामांमध्ये हलगर्जीपणा केल्याने त्यांच्यावरही कारवाई होण्याची गरज असणे, आणि योग्य ती FIR दाखल करण्याचे आदेश होणे आवश्यक असणे, नाशिक जिल्ह्यात ३९, अहमदनगर जिल्ह्यात १ इतके असे एकूण १२९ इतके वेठबिगार शोधून मुक्त केलेले असणे, त्यांना मुक्तीचे दाखले मिळालेले असणे, त्यांच्या मालकांवर गुन्हे दाखल झालेले असणे, वेठबिगार दक्षता समित्या जिल्हा आणि उपविभागीय स्तरावर कार्यरत नसणे, केंद्र सरकारच्या नियमानुसार जिल्हा दंडाधिकारी यांच्याकडे १० लाख रुपयांचा संचित निधी असणे, त्यातून मुक्ती नंतर तात्काळ मुक्त केलेल्या वेठबिगार मजूराला २० हजार रुपये तात्काळ सहाय्य देणे असणे, पुनर्वसनासाठी रुपये एक लाख अर्थसहाय्य देणे असणे, बालक किंवा अपंग असल्यास दोन लाख रुपये देणे असणे, परंतु, केंद्र सरकारच्या नियमानुसार वरीलपैकी एकालाही तात्काळ सहाय्य मिळालेले नसणे, पुनर्वसनासाठी आर्थिक सहाय्य मिळालेले नसणे, घरासाठी जागा आणि घरे मिळालेली नसणे, पुनर्वसन झालेले नसणे, जिल्हा दंडाधिकारी ठाणे, पालघर, रायगड आणि नाशिक यांनी तसेच, अध्यक्ष, राज्यस्तरीय आदिवासी विकास आढावा समिती, महाराष्ट्र शासन यांनी वारंवार प्रधान सचि, कामगार, मदत व पुनर्वसन यांना पत्र दिलेली असणे, राज्यात एकूण कातकरींची संख्या २ लाख ९५ हजार ९२ इतकी असणे, यापैकी ठाणे ५४८४९, रायगड १३७६६३, नाशिक १३९७२, पालघर ६४४०१ इतकी असणे, त्यांना रेशन कार्ड, आधार कार्ड, जातीचे दाखले, मुलांना आश्रम शाळेत शिक्षण, रोजगाराचा अभाव असणे, त्यामुळे राज्यातील एकूण कातकरी जमाती करिता राज्य शासनाने सर्वकष योजना जाहीर केली असणे, परंतु ती अजून अंमलात न येणे, यामुळे राज्यात वेगवेगळ्या ठिकाणी, ऊसतोडीवर, विटभट्या, कोळसा भट्ट्यावर, दगड खाणीमध्ये, द्राक्ष बागामध्ये वेठ बिगारी आढळून येणे, पोलिसांनी

कारवाईसाठी दिरंगाई करणे, यामुळे संविधानाने प्रदान केलेल्या मूलभूत अधिकाराचा गंभीर भंग झालेला असणे, यामुळे मुक्त वेठबिगरांची होणारी उपासमार, कातकरी समाज अजून दारिद्र्यात ढकलला जाणे, यामुळे आदिवासी समाजात पसरलेला असंतोष, यामुळे निर्माण झालेली अशांतता, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

सात : शासकीय विधेयके —

- (क) उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री यांचा प्रस्ताव (म.वि.प. नियम १४९ अन्वये)
"महाराष्ट्र विधानसभेने संमत केलेले "सन २०२२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३७ — स्वयं-अर्थसहाय्यित विद्यापीठे (सुधारणा) विधेयक, २०२२" मागे घेण्यास अनुमती द्यावी."
-
- (ख) "सन २०२२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३६ — महाराष्ट्र लोक आयुक्त विधेयक, २०२२" यावरील दोन्ही सभागृहांच्या संयुक्त समितीचे प्रतिवृत्त सादर करणे.
-
- (ग) संयुक्त समितीने सादर केल्याप्रमाणे — विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-
"सन २०२२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३६ — महाराष्ट्र लोक आयुक्त विधेयक, २०२२"
-
- (घ) विधानसभेने संमत केल्याप्रमाणे — विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-
"सन २०२३ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५० — महाराष्ट्र गोजातीय प्रजनन (विनियमन) विधेयक, २०२३"
-

आठ : (क) (मंगळवार, दिनांक १२ डिसेंबर, २०२३, बुधवार, दिनांक १३ डिसेंबर, २०२३ व गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) —

श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती मनिषा कायंदे, सर्वश्री विक्रम काळे, सुरेश धस, प्रसाद लाड, विप्लव बाजोरिया, सतिश चव्हाण, रणजितसिंह मोहिते-पाटील,

किशोर दराडे, अमोल मिटकरी, चंद्रशेखर बावनकुळे, किरण सरनाईक, अनिकेत तटकरे, निरंजन डावखरे, प्रा.राम शिंदे, सर्वश्री श्रीकांत भारतीय, रमेशदादा पाटील, रामदास आंबटकर, श्रीमती उमा खापरे, श्री.प्रविण दटके, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव — (चर्चा पुढे सुरु व मंत्र्यांचे उत्तर)

"राज्यात मागील तीन महिने मराठा समाजाला आरक्षण देण्याचा मुद्दा आंदोलने, मोर्चे, अन्न सत्याग्रह इत्यादी माध्यमातून ऐरणीवर आला असणे, काही समाजकंटकांकडून आरक्षण मिळण्याकरिता जाळपोळ, दंगल इत्यादी माध्यमांचा वापर झाल्याचे निदर्शनास येणे, त्यापैकी काही गट मराठा समाजाला ओबीसीत समावेश न करता स्वतंत्र आरक्षण देण्याची मागणी करित असणे, तर काही गट मराठा समाजाला कुणबी ओबीसीचे दाखले द्यावेत म्हणून आग्रही असणे, यासोबतच राज्यातील ओबीसी जनमोर्चा, धनगर, व्हीजेएनटी, एसबीसी, बंजारा, मुस्लिम इत्यादी समाजही आरक्षणाच्या मागणीसाठी पुढे आल्याची बाब निदर्शनास येणे, कोळी व महादेव कोळी समाजाला अनुसूचित जमातीत आरक्षणाचा लाभ मिळण्याबाबत व तसे दाखले देण्याबाबत होत असलेली मागणी, महायुती शासनाच्या काळात मराठा समाजाला देण्यात आलेले आरक्षण परत मिळावे ही मराठा समाजाची अपेक्षा असणे, यासाठी क्युरेटिव्ह याचिकाही दाखल करण्यात आली असणे, न्यायमूर्ती भोसले समितीने सुचविलेल्या उपाययोजना हाती घेण्यात आल्या असणे, मराठा आरक्षण प्रश्नी सरकारला मार्गदर्शन करण्यासाठी उच्च न्यायालयाच्या तीन निवृत्त न्यायमूर्तींची समिती निवृत्त न्यायमूर्ती श्री. शिंदे यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्य शासनाने गठीत केली असणे, इतर मागास समाजाच्या आरक्षणाला धक्का न लावता मराठा समाजाला आरक्षण देण्याची शासनाची भूमिका असणे, केंद्र शासनाच्या विश्वकर्मा योजनेची सांगड घालत राज्यात त्याची प्रभावी अंमलबजावणी करून बारा बलुतेदारांना लाभ मिळवून देण्याचे शासनाचे धोरण असणे, राज्यातील बारा जातींचा ओबीसी म्हणून महाराष्ट्राच्या सूचीत समावेश आहे, त्याच धर्तीवर केंद्राच्या सूचीत समावेश करण्यासाठी तसा प्रस्ताव राज्य शासनाकडून केंद्राकडे पाठविण्यात आला असणे, मराठा समाजाचा इम्पेरिकल डेटा गोळा करण्याचे काम युध्द पातळीवर सुरु असणे, निजामकालीन कुणबी समाजाच्या नोंदी तपासण्याचे काम युध्दपातळीवर सुरु असणे, सारथी, बार्टी, मौलाना आझाद अल्पसंख्यांक आर्थिक विकास महामंडळ व महाज्योतीप्रमाणे इतर

मागासवर्गाच्या ओबीसी महामंडळाला समान निधी देण्याचे आदेश अर्थ मंत्रालयाकडून काढण्यात येणे, बंजारा तांडे रस्त्यांना जोडण्यासाठी संत सेवालाल महाराज जोड रस्ते योजना, धनगर वस्त्या रस्त्यांना जोडण्यासाठी यशवंतराव होळकर जोड रस्ते योजना व इतर मागासवर्ग विमुक्त जाती 'अ' भटक्या जमाती 'ब', 'ड' व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देण्याची योजना राज्य शासनाकडून लागू करण्यात आली असणे, आरक्षण आंदोलनाकडे राजकीयदृष्ट्या न बघता सर्वच राजकीय पक्षांनी चर्चा विमर्षाच्या माध्यमातून आरक्षण प्रश्नी तोडगा काढण्याची आवश्यकता, अन्य आरक्षणाला हात न लावता मराठा समाजाला न्यायालयात टिकणारे आणि कायद्याच्या चौकटीतले आरक्षण देण्यासाठी शासन कटिबद्ध असणे, याबाबत करावयाची कार्यवाही व शासनाची भूमिका."

(ख) (गुरुवार, दिनांक १४ डिसेंबर, २०२३ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) –

सर्वश्री अंबादास दानवे, सतेज उर्फ बंटी पाटील, एकनाथराव खडसे, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री शशिकांत शिंदे, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, कपिल पाटील, नरेंद्र दराडे, अभिजीत वंजारी, सचिन अहिर, राजेश राठोड, सुधाकर अडबाले, धीरज लिंगाडे, विलास पोतनीस, जयंत पाटील, किरण सरनाईक, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.सुनिल शिंदे, डॉ.प्रज्ञा सातव, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव –

"राज्यातील शासकीय व वैद्यकीय रुग्णालयांत अपुऱ्या सुविधा, औषधांचा तुटवडा, रुग्णालयावर असलेला रुग्णांचा अतिरिक्त भार व अपुरे मनुष्यबळ यामुळे आरोग्य खात्याचा उडालेला बोजवारा, नांदेड, छत्रपती संभाजीनगर, नागपूर व कळवा (जि.ठाणे) येथील रुग्णालयात मोठ्याप्रमाणात रुग्णांचा झालेला मृत्यू, सर्व जिल्ह्यांमध्ये सुसज्ज अशी मल्टीस्पेशलिटी रुग्णालये उभारणे, ग्रामीण भागातील आरोग्य यंत्रणा मजबूत करण्याकरिता युद्धपातळीवर पाऊल टाकणे, आरोग्य खात्यावरील तरतूद दुप्पट करणे, प्रत्येक जिल्ह्यांमध्ये वैद्यकीय महाविद्यालय स्थापन करणे या निर्णयांची अंमलबजावणी झालेली नसणे, प्रत्यक्षात आरोग्य खात्याकडून यंत्रणा सुधारण्याकरिता वाढीव खर्चाची मागणी दरवर्षी अर्थसंकल्पापूर्वी वित्त विभागाकडे केली जाणे, परंतु निधीच्या तरतुदीत आरोग्य खात्याला दुय्यम वागणूक मिळत असणे, राज्यात

विविध विभागाचे मंत्री तसेच अधिकाऱ्यांनी शासकीय कामांमध्ये हस्तक्षेप करून केलेली अनियमितता, तसेच शासकीय अधिकारी व कर्मचारी यांच्या बदलीमध्ये झालेला गैरव्यवहार, तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्थामध्येही मोठ्याप्रमाणात गैरव्यवहार होवूनही संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांचेवर कारवाई केलेली नसणे, राज्यात २५ वर्षांखालील ४२ टक्के पदवीधर तरुण बेरोजगार असल्याचे अझीम प्रेमजी विद्यापिठाच्या अहवालातून निदर्शनास येणे, उक्त अहवालानुसार २५ वर्षांपेक्षा कमी वयाच्या निराधार तरुणांमध्ये बेरोजगारीचे प्रमाण १३.५ टक्के असणे, सर्वाधिक बेरोजगार २५ ते २९ वयोगटातील असणे, शहरी व ग्रामीण महिलांमध्येही बेरोजगारीचे प्रमाण चिंताजनक असणे, त्यामुळे त्यांच्या उदरनिर्वाहाचा प्रश्न निर्माण होणे, राज्यात बी-बियाणे, कीटकनाशके, रासायनिक खते विक्रेत्यांमध्ये राज्य शासनाच्या प्रस्तावित विधेयकामुळे विक्रेत्यांवर होणार असणे, त्यामुळे उक्त विधेयकास विक्रेत्यांचा विरोध असणे, महाराष्ट्र वीज वितरण महामंडळाकडून होत असलेला भ्रष्टाचार व अनागोंदी कारभार यामुळे ग्राहकांना होत असलेला त्रास, शेतकऱ्यांना अनियमित वीज पुरवठा होत असल्याने पिकांचे होत असलेले नुकसान, राज्यात ६५००० स्मार्ट मीटर बसविण्यासाठी विविध जिल्ह्यांमध्ये जयपूर येथील कंपनीला २२२, २२, २२, २२२ इतक्या रकमेचे टेंडर देण्यात आलेले असणे, यामध्ये जुने मीटर हे नविन मीटर दाखवून केलेला भ्रष्टाचार, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

— अशासकीय कामकाज —
(बैठकीच्या अखेरचे २ १/२ तास)

नऊ : अशासकीय विधेयके :-

(क) पुरःस्थापनार्थ :-

"सन २०२३ चे वि.प.वि. क्रमांक ११ - महाराष्ट्र महानगरपालिका (सुधारणा) विधेयक, २०२३" - श्री. सुनिल शिंदे, वि.प.स. यांचे

(ख) विचारार्थ :-

- (१) "सन २०२३ चे वि.प.वि. क्रमांक १ - महाराष्ट्र राज्यात लैंगिक गुन्ह्यांना प्रवृत्त करणाऱ्या जाहिराती, जाहिरात-फलक लावण्यास, समाज माध्यमांवर व संकेतस्थळांवर प्रसिध्द करण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत विधेयक, २०२३" - श्री.अंबादास दानवे, वि.प.स. यांचे
- (२) "सन २०२१ चे वि.प.वि. क्रमांक २ - महाराष्ट्र राज्य विशेष मागास प्रवर्ग-अ (एसबीसी-ए) करिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण विधेयक, २०२१" - श्री.कपिल पाटील, वि.प.स. यांचे
- (३) "सन २०२३ चे वि.प.वि. क्रमांक ६ - महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) विधेयक, २०२३" - श्री.अंबादास दानवे, वि.प.स. यांचे
- (४) "सन २०२१ चे वि.प.वि. क्रमांक ७ - महाराष्ट्र धर्म द्वेषास आणि प्रेषित, पैगंबर व धर्मस्थाने यांची विडंबना करण्यास प्रतिबंध करण्यास विधेयक, २०२१" - श्री.कपिल पाटील, वि.प.स. यांचे

विधान भवन,
नागपूर,
दिनांक : १४ डिसेंबर, २०२३

जितेंद्र भोळे
सचिव (१) (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानपरिषद